

Ceskoslovenský týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • FREITAG, den 23. MÄRZ 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 12. • PREIS S. FR. 1.00.

Kancléř Willy Brandt a Evropa

"Kancléř Brandt má mezi evropskými vůdci zvláštní postavení i za hranicemi své země. Kdyby se sjednocování Evropy uskutečňovalo o jednu generaci dříve, bylo by nepředstavitelné, že by Brandt nebyl zvolen evropským prezidentem — a to proti komukoli. Má mravní autoritu, která ostatním chybí: jsou to osobní oběti věci míru, které přinesl Brandt už ve svém mládí; je to jeho široký pohled na svět; je to i jeho všední normalnost, jeho schopnost ztotožňovat se spíše s lidem nežli s elitou Evropy.

"Nikdo ostatně nerozumí Evropě, pokud nevidí, jak velkou přitažlivost má pro evropské voliče sociální demokracie. Evropská ekonomie vytvořila totiž velmi silnou střední vrstvu obyvatelstva, třídu, která nyní v evropské společnosti dominuje. Svou ideologií nebo hospodářským zájmem se tato třída nepodobá ani jedné z marxistických kategorií: není buržoasii devatenáctého století, a ještě méně se podobá proletariátu devatenáctého století. Tato třída v sobě zahrnuje jednak rostoucí masu technických a administrativních pracovníků, jednak rozsáhlou vrstvu dobře placených dělníků, kteří si dnes mohou i stavět domy, jezdit vlastními auty a těšit se značné, ne-li mimořádné prosperitě. Prosperita je sice vyšší v Německu a Francii nežli v Británii nebo Itálii — ale všude v hlavních oblastech je vysoký stupeň dobré životní úrovně".

"Tato třída je také téměř bez výjimek v opozici proti jakýmkoli ideám totalitního státu a s podezřením se dívá na návrhy radikálních změn, které by mohly ohrozit její svobodu nebo její tvrdě vyslouženou prosperitu, ale současně je to i třída zaměstnanců, nikoli třída podnikatelů nebo malopodnikatelů, která sice věří ve svobodnou, tolerantní a bezpečnou společnost, ale s uplatněním větší sociální rovnosti, než kolik ji v evropské společnosti dnes existuje . . .

Brandt byl v tomto smyslu s to nabídnout Západnímu

Německu vládu téměř na míru šitou — a to proto, že dovedl ze sociální demokracie vytvořit stranu pragmatického pokroku, a protože vždy volil za koaliční partnery ty strany, které stály napravo od sociální demokracie".

"Němečtí sociální demokraté jsou vedeni lidmi, kteří prošli tvrdou školou života. Sám Brandt zažil politický pád a selhání sociální demokracie za výmarské republiky, nástup nacismu k moci, nacistickou persekuci, exil, hrůzu nacismu, poválečné rozdělení Německa, okupaci větší jeho části sovětskými vojsky, poválečnou inflaci a berlínskou krizi. Ještě dnes také stojí sovětské jednotky na velké části východních hranic NSR.

Lidé s takovými zkušenostmi si nebudou počínat neodpovědně. Je jim jasno, že omyl je nedovolený luxus, že i relativně malá ztráta kontroly situace by mohla znamenat zničení dnešního společenského řádu. Je jim jasno, že v každé společnosti existují destruktivní síly nejhoršího druhu, které je třeba trvale držet co nejdál od zdrojů moci. Německým demokratům není třeba vykládat, k čemu by neonacisté nebo komunisté mohli využít anarchie v zemi.

Ale při všem, co jsme řekli, vděčí kancléř Brandt za svůj úspěch hlavně své rozhodnosti při prosazování ideálů lidskosti a umírněnosti. Brandt ukazuje — že uskutečňování těchto myšlenek je v obdivuhodném souladu s požadavky a pocity moderní evropské společnosti".

Přeložil PAVEL BERKA

ZAJEMCŮM O AMERICKÉ LISTY

Dnešní číslo evropského vydání Amerických Listů zasiláme i těm čtenářům, kteří na začátku roku dostali tři ukázková čísla, ale bez vložené složenky, sloužící za objednávku. Dnes Vám tedy opět připomínáme existenci týdeníku Americké Listy . . . Máte-li zájem o jejich další odběr, vyrovnejte buď čtvrtletní (13.00 Fr.), pololetní (25.00 Fr.) nebo celoroční předplatné (50.00 Fr.) a automaticky budete zařazeni mezi odběratele. Jestliže jste již předplatné uhradili, můžete složenku laskavě předat dalšímu zájemci o AL z Vašeho okolí

Administrace "Amerických Listů"

Hrozba celému světu

Expanze ruského vojenského námořnictva

Sovětský svaz má svou první letadlovou mateřskou loď v dějinách. Byla postavena v Nikolajevu na Černém moři a už opustila suchý dok. Jmenuje se Kiev a její sesterská loď se staví. Podle odhadu washingtonských odborníků je loď dlouhá 900 feetů a má výtlak 45.000 tun. Koncem tohoto desetiletí hodlá Rusko mít už deset letadlových mateřských lodí.

Posilování vojenského námořnictva je v Rusku poměrnou novinkou. Odjakživa, ještě za carů, se kladl hlavní důraz na schopnost obrany rozsáhlého ruského území. Ted' však Sovětský svaz usiluje o získání kontroly nad světovými moři. Myšlenka se začala proměňovat v čin před dvanácti lety, po první Suezské krizi. Kubánská krize toto rozhodnutí utvrdila.

Podle amerického odhadu má nyní sovětské Rusko vojenské loďstvo o síle 380 moderních ponorek — většinou atomových — a 193 útočných dělových povrchových lodí, plus 560 hlídkových člunů, opatřených děly a torpédy. V polo-

vině tohoto roku bude mít Sovětský svaz 42 podmořských člunů, schopných vypálit 16 raket pod povrchem s dostřelem 1.500 mil. Spojené státy mají 41 takových ponorek.

Sovětské námořní loďstvo má dvě hlavní základny. Jedna, čítající 160 ponorek a 40 lodí, je v Barentsově moři, a její hlavní stan se nalézá v Severomorsku na Kolském poloostrově. Druhá základna, se 120 ponorkami a padesáti loděmi, operuje na Dálném východě, většinou z Vladivostoku a Petropavlovsku-Kamčatského. Lodě a ponorky z první základny mohou snadno proniknout Norským mořem do Atlantického oceánu východně a západně od Islandu, což by jim dovolilo odříznout takzvaný velký severomořský kruh v Evropě. Ze své asijské základny mohou Rusové odříznout Severopacifické obchodní cesty do Japonska a Jižní Koreje. Čili: už dnes je SSSR schopen izolovat Spojené státy od jejich obchodních partnerů a spojenců jak v Atlantickém tak také v Pacifickém oceánu. Rusové dále

budují své pozice podél životně důležitých olejových námořních dopravních cest do Japonska a Evropy v Indickém oceánu a ve Středozemním moři.

Otiskujeme tuto, z větší části oficiální statistiku proto, poněvadž jasně dokazuje vojenskou expanzi sovětů také na mořích — divný to kontrast v poměru k "mírové" politice sovětského Ruska ve světě. Americké vojenské autority tuto situaci sledují velmi pozorně, a doufáme, že se nenechají ničím překvapit.

Další oběti ze Štětina

Jak už jsme informovali, zahynuli při nedávném leteckém neštěstí u polského Štětina přední funkcionáři čs. a polského ministerstva vnitra. Při — zatím nezdůvodněné — návštěvě se vedle ministra a vedoucího bezpečnostního oddělení ÚV KSČ stali oběťmi katastrofy také Olga Merunová, Jaroslav Klíma (někdejší náměstek ministra vnitra), Ladislav Hužvík a Antonín Dufek.

PRÁTELSKÉ GESTO

Sovětský vervyslanec v Bonnu poslal nedávno západoněmeckému ministru zahraničí "s upřímným pozdravem" balíček, který obsahoval — přísně utajované dokumenty o připravovaných manévrech NATO, Wintex 73. Bonn je považován za středisko světové špionáže a podle odhadů tam "pracuje" na šestnáct tisíc agentů. Sověti samozřejmě mají na Západním Německu ohromný zájem a posílají tam svoje nejlepší vyzvědače. Manévry Wintex 73 je zajímali, protože se při nich měly zkoušet nové způsoby vojenské a civilní obrany pro případ války. A také — samozřejmě, i celá řada nových zbraní. Je tedy přirozené, že "upřímný" pozdrav nebyl překvapením příjemným.

sovětské Střední Asii zaostává a také v západních oblastech země nebylo zaseto dost ozimovin. Hlásí se také nedostatek kvalitního zrna na setbu.

První defektor ve Vietnamu

Příslušník maďarské posádky, která má dohlížet na dohrzování příměří v Jižním Vietnamu, požádal o politický asyl australské zástupce v té zemi. Obdržel od nich vstupní vízum do Austrálie. Jedná se o 22ti letého seržanta Geordyho Wallnera z Budapešti. Příslušníci kontrolních maďarských jednotek byli pečlivě kádrováni — a přesto se našel jeden, který se rozhodl pro život ve skutečné svobodě, a při první příležitosti své rozhodnutí uskutečnil. Není pochyby, že se jeho příklad pokusí následovat i další.

O ČESKOSLOVENSKU

RUDE PRÁVO JEŠTĚ VĚTŠÍ

V dešti metálů, které přšely při příležitosti února 1948, dostalo "Rád vítězného února" také Rudé právo. V praxi se to projevilo tím, že v titulku se vedle dosavadních vyobrazení Řádu K. Gottwalda a Řádu republiky objevilo vyobrazení dalšího řádu, Podoba K. Gottwalda na příslušném reliéfu při této příležitosti značně omládlá, což však jistě není v přímé souvislosti s regenerací kultury někdejšího Slánského (a nejen Slánského) spolukata. V duchu východní metalomanie se redakce Rudého práva cítí po takovém vyznamenání ještě větší než největší a zvětšila tedy velikost titulku listu hned o 1 cm. Není třeba podotýkat, že na obsahu se nic nezměnilo. Jen se zmenšil o onen centimetr a jeden metál. Čtenáři však změnu ani nepostřehli, poněvadž se to netýká strany, věnované sportu.

ph

Sovětské časopisy česky

K již rozšiřovaným sovětským časopisům v češtině přibýly letos další. V předpokládaném nákladu 50.000 výtisků vychází měsíčník Sputnik, jakási obdoba časopisu Reader's Digest, ovšem se striktně ideologizovanou náplní. Vyšel také časopis Sovětská literatura, jehož českým redaktorem je Vladimír Dostál. Třetím novým časopisem je Věda a technika v SSSR.

Zemřel Theo Florin

Ve věku 65 let zemřel na Slovensku v Dolním Kubíně básník a osvětový pracovník Theo Florin. V letech 1948-50 byl osobním tajemníkem tehdejšího ministra zahraničí Vladimíra Clementise. Kvůli této činnosti měl potíže ve své publikační praxi. Aktivně se účastnil kulturního života na svém rodném Oravsku.

Stoletá akademie

V Praze proběhly oslavy 100. výročí Československé akademie obchodní, od jejíhož vzniku se datuje historie čs. obchodního školství. V budově školy v Resslově ulici se na slavnostním matiné sešli jak starší absolventi, tak dnešní studenti jubilující školy.

Obchod SSSR-ČSSR

Podle posledních údajů dosáhne hodnota dodávek ze SSSR do Československa letos 22 miliard devizových korun. 60% tohoto dovozu tvoří paliva, suroviny a materiály: 13 milionů tun ropy, 2 miliardy kubiků zemního plynu, 6 milionů tun železné rudy, 400.000 tun cementu aj. Další 20% tvoří stroje a zařízení, z toho nejvíce dopravní prostředky, např. 47.000 osobních automobilů. Československo vyveze do SSSR velké množství strojů (60% z celkové exportní sumy) a pak zboží spotřební, hlavně obuv, konfekci, trikotáž, nábytek, sklo a bižuterii.

Československé prvenství v Maďarsku

Prvenství mezi zahraničními turisty v Maďarsku patří dosud Čechoslovákům. Vloni jich do Maďarska přijelo dvaapůl miliónu. Po nich následují polští turisté. Ze západních zemí jezdí do socialistického Maďarska nejvíce Rakušanů, loni jich tam bylo čtvrt miliónu. Každý čtvrtý turista přijíždí do Maďarska autem nebo motocyklem.

Počítače ze SSSR

Naprostý nedostatek moderní výpočetní techniky v čs. podnicích a výzkumných ústavech má nahradit nedávno podepsaný dlouhodobý kontrakt dovozního ddělení podniku KOVO se sovětskou společností Elektronotekhnika. V probíhající pětiletce má tato společnost dodat 53 počítačů typu EC 1030.

Špatné ozimy

Úředníci čs. ministerstva zemědělství si v poslední době stěžují na špatnou úroveň zasetych ozimů. Porosty pšenice a žita jsou po poměrně suché zimě nedostatečně zakořeněny. Dusíkatých hnojiv, jimiž se mohou porosty posílit, je už po léta nedostatek. Průmysl je slibuje na druhé pololetí, kdy už jich ovšem nebude tolik třeba.

Ředitelé na Slovensku

Ve vedení bratislavských středků došlo k některým změnám. Ředitelem Čs. tiškové kanceláře na Slovensku se stal Augustin Šiška, ředitelem Čs. rozhlasu na Slovensku Pavel Kováč (dosavadní vedoucí oddělení slovenské komunistické strany) a ředitelem slovenské televize Miloš Marko (dosavadní ředitel bratislavského rozhlasu).

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

Mírněji na spisovatele?

V zahraničním tisku na západě se objevuje stále množství článků o Československu. Článek v západoněmeckém týdeníku "Der Spiegel" píše: Husáková KSČ se po třech vlnách čistek stala totálně izolovanou menšinou v národě. Zvláště negativně se to projevuje pokud jde o umělce, spisovatele a vědce. KSČ dostala pokyn z Moskvy, aby se smířila s inteligencí, stojící stranou a tím získala větší vliv v národě. Kremlu — jemuž po roce 1968 záleželo především na konsolidaci strany — se hříbitovně ticho v Československu už nehodí do jeho evropského dorozumivacího konceptu. Moskva dala tedy příkaz k měkké vlně — aby si ušetřila příliš trapné otázky v Helsinkách a aby uklidnila pobouřené soudruhy ve Francii a v Itálii.

Ve Spieglu je řeč dokonce o tom, že sovětské novináři byli loni pozdě v létě na návštěvě v Československu, aby u některých vedoucích činitelů pražského reformního hnutí, u Smrkovského, Černíka a bývalého ministra zahraničí Jiřího Hájky vyzvěděli, za jakých podmínek by byli ochotni spolupracovat s režimem. Koncem září — pokračuje článek — byla z pověření Moskvy v Praze delegace z východního Německa, vedená členem politbyra Kurtem Hagerem a Hans-Joachimem Hoffmanem, který se zatím stal ministrem kultury ve východním Německu. Účel cesty: dát československým soudruhům rady v zacházení se vzdorovitými intelektuály. Hagerova návštěva byla v Praze přijata se smíšenými pocity. Je v dobré paměti jeho agresiv-

ní řeč v roce 1968. Tentokrát si však Hager, jak se zdá, velice dobře uvážil, co má povědět. Nynější šéf východoněmecké kultury Hoffmann navrhl, aby se to zkusilo místo s příliš kompromitovanou první spisovatelkou gardou se skupinou těch — kteří jsou literárně stejně známí, kteří však reprezentují politicky méně profilovanou skupinu. Hager vytáhl z kapsy hned seznam jmen jako: Bohumil Hrabal, Vladimír Neff a Jan Otčenášek — všichni už před Pražským jarem směli uveřejňovat v zahraničí a jejich díla říkají málo o politické pozici autorově. Zvláště Hrabal prý Hagerovi "udělal" — takže se dal slyšet: "Když vy ho nechcete nechat publikovat, budeme ho tisknout v Německé demokratické republice."

Číslo kolem desertérů

Američtí občané souhlasí se svým prezidentem, který odmítá udělit amnestii válečným desertérům. Podle nedávného Gallupova výzkumu veřejného mínění odmítnutí amnestie dokonce roste. V průzkumu v červnu 1972 se pro potrestání válečných desertérů vyslovilo 60% dotázaných, v únoru 1973 67%. Proti protestání se vyslovilo loni v červnu 36%, teď v únoru už jen 29% . . .

Od poloviny roku 1966 desertovalo celkem 423,422 mladých Američanů, avšak víc nežli devadesát procent se jich opět dostalo pod vojenskou kontrolu, 32,557 desertérů se někde schovává. Většinou v "podzemí" přímo v US. 2,533 jich je v cizině, z toho 1,811 v Kanadě, 237 ve Švédsku, 164 v Mexiku, 321 v 56 dalších zemích. Z těch, kteří se vyhnuli odvodům celkový počet těchto dosáhl 6,800, celých 4,500 jsou lidé hledaní policií. Z nich 2.100 je v "podzemí" v US, 1,950 v Kanadě, 450 ve Švédsku a dalších zemích.

Od doby, kdy prezident George Washington omilostnil účastníky takzvaného "Whisky Povstání" v roce 1795, došlo v historii US celkem ke 37 jednotlivým amnestiím. Podívejme se na ty nejzávažnější.

ZA JIMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bolavým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

VÁLKA ROKU 1812.

Během války prezident Madison udělil milost desertérům, kteří se přihlásili během čtyř měsíců. Podotýkáme: během válečného období, kdy byli přihlášení ovšem ihned odvedeni.

OBČANSKÁ VÁLKA.

Jedenáctého března 1865 udělil prezident Lincoln plnou amnestii desertérům, kteří se přihlásili ke svým jednotkám do šedesáti dnů a odsloužili si tam dobu, ke které byli původně odvedeni. 29. května 1865 amnestoval prezident vojáky Konfederace — kteří přísahali věčný boj US. 3. července 1866 prezident amnestoval všechny desertéry, kteří se vzdali do 15. srpna s tím, že si tito odsloužili bez zůldu svůj původně stanovený čas.

PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA.

5. března 1924 prezident Coolidge amnestoval asi 100 mužů, kteří utekli od svých jednotek po (zdůrazňujeme po) jedenáctém listopadu 1918, tedy po vyhlášení klidu zbraní. Žádná amnestie neplatila pro válečné desertéry a nebo ty, kteří se vyhnuli odvodům. 23. prosince 1933, prezident Roosevelt pardonoval — patnáct let po válce — asi 1,500 mužů, kteří se provinili proti takzvanému Špiónážnímu aktu a proti odvodním povinnostem, v případě, že si tito odsloužili své tre-

sty. Tito mužové mohli tedy nyní znou volit a získali zpět i ostatní občanská práva.

DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA.

24. prosince 1947 prezident Truman, 23 měsíců po skončení války, amnestoval 1,523 z celkového počtu 15,803 těch, kteří se vyhnuli odvodům, to jest každého desátého.

KOREJSKÁ VÁLKA.

24. prosince 1952 prezident Truman udělil amnestii vojákům, kteří desertovali od svých jednotek v době míru, to jest od skončení druhé světové války do počátku korejské války v červnu 1950. Válečným desertérům z korejské války žádná amnestie udělena nebyla.

Slovenská demografie

Počet obyvatel Slovenska stále stoupá. V roce 1918 mělo Slovensko necelé tři miliony obyvatel, 1945 — už tři a půl milionu, loni — čtyři a půl milionu. Do roku 1980 by měl počet stoupnout asi na 5 milionů, do roku 2000 asi na 5,650.000 obyvatel. Největší přírůstky mají mít okresy Dolní Kubín, Poprad, Prešov, Bardejov, Spišská Nová Ves. Jako všude na světě zvyšuje se i na Slovensku procento lidí v poproduktivním věku, t. j. penzistů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zurich/Schweiz
Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.
Jméno:
Adresa:

ČESKÁ ZKUŠENOST

Ferdinand Peroutka

Příklad Henrika Ibsena zůstane památný. Ibsen vyšel z malé, nejmenší evropské země, ale když psal, vytáhl na scénu své norské krajany a jejich problémy, jak je znal. Stalo se to literaturou světovou. Nesnažil se dohnat slavné současné vzory světového dramatu, světové drama pak se spíše snažilo dohnat jeho. Z nějakých silných důvodů až dosud každá velká literatura byla uměním národním, měla kořeny ve své zemi. Německá literatura vznikla, když Lessing se vzbouřil proti klasickému, skoro rytířskému francouzskému dramatu, a Hebbel, před ním na nějakou chvíli i Schiller, začali psát dramata z německého měšťanského prostředí. Slavná ruská literatura se narodila, když Gogol našel nedovedl pochopit Francouze a sklonil se nad neladnou, někdy i páchnoucí, někdy i dojemnou domácí ruskou skutečností. Z českého prosaického díla nad všechno jiné přežívá Němcová "Babička", skromně založená na skromné české tehdejší skutečnosti.

Česká literatura na začátku devatenáctého století byla mladá, národ byl mladý, ještě nedaleko vzkříšení. Češi měli na poli románu ještě jen Josefa Kajetána Tyla — kterého Havlíček nemilosrdně zkritisoval, jako překážku myšlení. Němci v té době měli už sebrané spisy Goethovy a Schillerovy — Heinrich Heine už psal, a ve filosofii Němci už měli za sebou dílo břitkého analytika Kanta. Havlíček byl silný a prudký myslitel, ale musil psát ještě nevyvinutou češtinou. V druhé polovině devatenáctého století cítil národ se probudil. Byla obava, že bez pomoci, bez velkých vzorů česká literatura na dlouho zůstane nedospělou, v značném procentu i dětskou. Bylo vydáno heslo "dohnat Evropu": všechno, co v evropské literatuře existuje, má existovat i doma. Vítězslav Hálek, básník, který se narodil k mírnému, skromnému a nejprimitivnějšímu lyrismu, byl vyzván, aby "nám nahradil Shakespeara". Po půl století čeští básníci, romanopisci, ovšem i malíři doháněli Evropu. Bděli nad tím kritičtí, kteří ve svém oboru také doháněli. Byly v tom určité úspěchy, Češi si dali záležet, aby byli dobrými žáky. Na začátku století dvacátého existovalo v české literatuře estetické první patro a lidové přizemí, v němž se pěstovala dobromyslná banálnost a spisovatelé si nekladli žádné závazky formy. Ale do dokořan otevřených oken prvního patra zavál každý vítr, který se zdvihl v Evropě, a i každý francouzský kášel zde našel ozvěnu. Zde

vládli literární kritici F. X. Šalda a Růžena Svobodová. Její romány byly psány vybraným stylem, dnes však mohou být čteny někdy jen s údivem. Jestliže se dobře pamatujeme, hrdinka jednoho jejího románu umírá a klesne do rakve předem připravené a vystlané atlasem. F. X. Šalda se povzněl na úroveň nejlepších kritiků evropských. Ale když podlehl pokušení napsat román, odplul do estetických oblaků. Hrdinou jeho románu byl ovšem spisovatel. Ten, než usel ke psaní, vždy se oblékl do franku, zhasnul elektrické světlo a psal při záři voskovic.

Zásluhy těch, kteří doháněli Evropu, jsou nesmírné. Měli výtečnou zvědavost, a kam jejich vliv sahá, postavili zemi na vysokou intelektuální úroveň. Ale zásluhy měly své meze. Dohánět v podstatě znamená napodobit, není to výzva k originalitě. V domácích poměrech, dílo, které dohánělo, mohlo být pokládáno za vynikající a objevné, ale ve světovém měřítku jeho autor byl jen jedním ze vždy četného davu napodobitelů, kteří se tlačili kolem současného vzoru. Žádný důvod, aby někdo ve světě vzal na vědomí, že existuje také česká literatura. Dohánějící autor nijak neobohatit vlastním příspěvkem světovou literaturu, nýbrž jen z ní ssál. A dohánět znamenalo běžet za rychle se střídajícími evropskými směry. Podle dohánětelé víry sotva jedno bylo dohoněno, už zase druhé bylo prý třeba dohnat. To nebyl základ pro organický vývoj české literatury, vedlo to ke skokům, k nesouvislosti. Tak nezraje velké dílo vlastní, které potřebuje dlouhého tichého zrání v podmínkách tak nebo tak usměřených a nabírá sílu z vlastní národní logiky, jaká musila vzniknout na tom místě. České podmínky, česká inspirace, česká zkušenost byly po celou tu dobu odsírkovány. Anglická, francouzská, ruská literatura bez rozpaků se ponořily do vlastního prostředí, jména londýnských, pařížských, moskevských ulic a náměstí nabyla světové proslulosti. Ale českým autorům estetičtějšího směru dlouho působilo téměř nepřekonatelné rozpaky přiznat, že hrdina jejich románu šel po Václavském náměstí.

Musí se zdát, že česká literatura by byla potřebovala projít periodou realismu, aby našla ižistiště v domácích podmínkách, aby se jimi kontrolovala a dospěla. Ale s estetického prvního patra se shlíželo na realismus s nepřiznáním. Když vyšel román Ignáta Hermana "U snědeného kramu", kritikové prvního patra, kteří v jiných ohledech byli jedni skuteční kritiko-

vé v zemi, opomenuli jej ocenit nebo i jen pořádně si ho všimnout. Avšak podle všeho román ten patřil k nejsolidnějším výkonům české prósy. Hlasatelé potřeby dohánět přehlédli, že Ignát Herman také doháněl, ale jiným směrem. Doháněl ruský realismus. Pravděpodobně dosáhl při tom úrovně blízké Pisemskému a Saltykov-Sčedrinnovi.

Poněvadž česká literatura neprošla periodou realismu, který by jí dal dospělý pohled na lidi a věci, procházela nejrůznějšími obměnami romantismu. Často vycházela z inspirace více literární než z životní zkušenosti, a zůstal na ní nádech umělosti a zálibné dekorativnosti, někdy mnohem více než jen nádech. Lidé žili zajímavé životy, jako všude jindy, ale nějak neměli dost sebedůvěry, aby to vložili do knih. Jan Neruda kladl určité základy k českému realismu, k tomu, aby spisovatelé se neostýchali ponořit do vlastního národního života. Ale bylo to značně neobratné a malostranské, životy, jež zachytil, byly maličké, a umazané, a ctižádostivá oficiální literatura jeho podněty nerozvinula.

F. X. Šalda byl až někdy do roku 1920 prvním krasořečníkem v zemi, jeho vybrané věty, přetřené metaforami a velkými slovy, se vznášely jakoby s Olympu. Jeho první kniha essayí "Boje o zítřek", byla napsána stylem nejpatehličtější. Čím více tento styl tehdy uchvacoval, tím mrtvější je dnes. Ze všech vzorů, jimiž Šalda se řídil, jmenujme aspoň Carlyla, hlavního, snad jediného anglického pathetika a rozevlátého rétora. Není zcela jasno, jak Carlyle se po jedinou zrodil uprostřed mnohem střizlivějšího domácího anglického stylu, po Humovi, který skončil svou základní filosofickou knihu slovy: "Jsem jako dítě, které sbírá oblázky na břehu mořském." Proti Šaldovu velekněžskému stylu musila přijít reakce. Přišla, když začal psát Karel Čapek. Brzo formuloval program jakéhosi nepatheického civilismu. Jestliže to byl souboj dvou jedinců, a jestliže budoucnost k tomu měla co říci, Čapek porazil Šaldu na hlavu ve věci stylu. Šalda sám později reagoval proti svému původnímu stylu, snažil se psát civilně, někdy dělal i pokusy o lidový tón.

Hodláme se zde zabývat otázkou, kdy a do jaké míry česká zkušenost byla plně vtělena do literatury. Karel Čapek byl složitý případ. Lidé pamatovali spíše jeho pozdější období a někteří tím byli svedeni k tomu, aby ho počítali pokládali za prostého člověka. Čapek ke své

Čínské zájmy rostou

Poměr pekinského vedení k americké vládě se změnil natolik, že odstupující předseda organizace pro civilní dopravu ve Washingtonu Browne počítá s brzkým navázáním, nebo přesněji řečeno obnovením přímého leteckého spojení mezi oběma zeměmi. Až do roku 1949 létaly do Číny tři společnosti: Panam, TWA a Northwest Orient Airlines. Dnes ještě Maovy aerolinie nedisponují velkým počtem vlastních strojů: mají několik starších viscountů a tridentů britské výroby. Na domácích linkách jsou nasazeny sovětské iljušiny a antonovy, dilem dovezené, dilem vyrobené na základě licencí. Na podzim loňského roku koupili v Pekingu deset amerických boeingů typu 707 — kus za sto padesát milionů dolarů. — Z Velké Británie dochází měsíčně jeden nový trident a o dalších strojích se vyjednává. Západní úvěry umožní pravděpodobně Maově Číně ještě další nákupy ve Spojených státech — s novým iljušinem 62 nejsou prý v Pekingu příliš spokojeni, jeho provoz je dražší, let hlučnější a poruchovost vyšší. Čínským představitelům učaroval stroj presidenta Nixonova. Po jeho prohlídce se rozhodli pro nové objednávky.

Až doposud přistávaly v Číně pouze tři cizí společnosti: Aeroflot přistával v Pekingu, Air France v Šanghaji a pakistánská linka v Kantonu. I to se změnilo: dvě nové společnosti — iránská a etiopská

už dostaly povolení nalétávat Šanghaj a hlavní město. — Ostatní — počínaje Japonskem a konče Kanadou, stojí zatím frontu.

Není těžké uhadnout, co tím v Pekingu sledují: nezávislost na sovětských letištích, přes která vedla cesta do severní Koreje a do Mongolska. Pekinští představitelé si přejí používat na cestě za svými novými i starými přáteli jiná, než sovětská letiště; na cestě do Evropy, kde budou moci používat nové letiště v afghánském Kandaháru, které vybudovaly Spojené státy. Rok 1972 byl rokem, kdy se přestalo o Spojených státech v Pekingu hovořit jako o nepříteli číslo jedna. Toto místo rezervuje čínská propaganda nyní Sovětskému svazu. V Kremli sbližování těchto dvou světových velmocí pozorují s rostoucí nervozitou.

Kam s ním?

Protože se v Praze v posledních letech nezvykle rychle rozmnožila móda chovat v bytě psa, přistoupil národní výbor k drastickému zvýšení daně z držení psa. Činí teď ročně tisíc korun. To je pro mnohou domácnost, hlavně penzistů — tak velká položka, že vyvstala masová otázka — kam s nimi? Stále častěji se stává, že lidé přiváží psa v parku ke stromu nebo k lavičce a opustí ho.

slavné prostotě dospěl po dlouhé filosofické cestě. Napsal monografii o pragmatismu a, jak sám přiznal, napsal jednu knihu nebo i tři za sebou z filosofické inspirace, proto, aby dokázal pravdu relativismu. I později někdy vytvořil charakter, aby ilustroval ideu. Nezačínal jako realista, blízký věcem své země, nýbrž jako kosmopolitický intelektuál — který předvidá světové katastrofy lidí a strojů a cítí v sobě dost intelektuální superioritu, aby si pohrával začátkem a koncem světa. V jeho prvních povídkách lidé neměli přirozenou lidskou tíži, byli spíše výtvorem rozmarného intelektu. Jeho nejprvnější dílo dokonce navazovalo na comedia del arte, na scéně vystupovaly univerzální tváře: Harlekýn s nabílenou tváří a Colombina.

Snad jednou bude předmětem studia, jak se stalo, že Čapek, když prodělal všechna intelektuální dobrodružství, setřásl se sebe utopické zaměstnání a pocítil potřebu dohnout se rodné země. Snad to vycházelo z úzkosti před budoucností. Snad jeho citlivost vyfoukla zmatek, který se již chystal zmocnit se světa. Jeho žena prozradila, že

někdy v noci leželi vedle sebe, drželi se za ruce a trnuli hrůzou. Snad hrál roli také jeho důvěrný styk s T. G. Masarykem. Zemřel dříve, než mohl svůj nový, vědomě český směr zároveň prohloubit i rozklenout. Ať tomu bylo jakkoli, ať jakkoli dlouho reprezentativní česká literatura a česká zkušenost se rozcházely, brzy po Čapkově smrti přišla chvíle, kdy se spojily. Nejdříve nacismus, potom stalinistický komunismus se zmocnily země a vylily na ni svůj stejno-různý obsah. To byla zkušenost tak silná a pronikavá, tak každého se dotýkala, že rozdíl mezi estetickým prvním patrem a lidovým přizemím zmizel. Spisovatelé vyššího a nižšího řádu byli stejně puzeni, aby znovu a znovu vyprávěli, co prožili, příběhy jim oběma vlastní. K čemu Karel Čapek teprve směřoval, do toho česká literatura byla náhle vržena neodolatelnou silou. "Srdce žije tím, čím jsou zraněna." A těla nezapomínají na své rány. Trpěla-li česká literatura na rozkol, na umělost, bylo to náhle odplaveno silnými společnými zážitky.

(Dokončíme.)

OSA PEKING-TOKIO?

Čínské sdělovací prostředky znovu napadly Sovětský svaz jako agresivní, sociál-imperialistickou mocnost, která neprávem drží rozsáhlé plochy čínského území a která se snaží opovržením historickému trikem zastírat historické skutečnosti. Aby se zapomnělo, že východní Sibiř náležela Číně, sovětské úřady názvy tamnějších krajů, měst, řek a hor porušují, Peking si stěžuje že jim dávají ruská jména, která připomínají carské agresory, generály a jiné dobrodruhy, kteří se o uchvácení bývalých čínských území obzvláště zasloužili.

Aby diskreditovali sovětské vůdce, upozorňují čínské sdělovací prostředky též na případ Kurilských ostrovů, které rudá armáda obsadila v posledních dnech druhé světové války. Čínský tisk a rozhlas se plně staví za japonskou argumentaci, že ostrovy vždycky náležely k Japonsku a za japonský požadavek, aby je sovětská vláda Japonsku vrátila. V minulých dnech otiskl čínský tisk reportáž z nejsevernějšího cípu ostrova Hokkaido, v jehož blízkosti čtyři sporné Kurilské ostrovy leží a kde žije též většina Japonců — které sovětské úřady z ostrovů vypudily. V reportáži bylo vylíčeno, jak se vysídlení připravují na návrat do svých domovů, jakou vyvíjejí politickou aktivitu a jak jsou sovětskou policií šikanováni. Ve vodách poblíže

Mezinárodní přehled

svých rodných ostrovů nesmějí lovit, a kdo se k nim příliš blízko přiblíží, bývá obvykle sovětskou patrolou zadržen a uvězněn. — Někteří rybáři ztrávili v sovětských žalářích už řadu měsíců a jeden z nich, šedesátiletý Hanji Aoki, dokonce už pět let.

V Moskvě reagují na pozitivní stanovisko Číny k japonským požadavkům velmi podrážděně. Vytýkají Číňanům, že podněcují Japonce k protisovětskému politickému kursu, a že se snaží vytvářet osu Peking — Tokio.

V poslední době dali v Moskvě najevo též nelibost nad čínskými praktikami v zahraničním obchodě. Sověty podezírají pekingskou vládu, že se různými obchodními výhodami, které nabízí Mongolsku a východoevropským komunistickým zemím, pokouší vrazit mezi ně a Sovětský svaz klín.

Zájem o rozvoj obchodu se satelitními zeměmi Sovětského svazu projevila čínská vláda tím, že poslala obchodní delegaci v čele s náměstkem ministra pro zahraniční obchod do Maďarska, Československa, Polska a východního Německa. Pro jarní veletrh v Lipsku byla připravena čínská expozice.

V minulém roce sice vzrostl objem čínsko-sovětského obchodu, ne však o tolik, jako objem čínského obchodu s

jinými komunistickými zeměmi. Čínská vláda koupila roku 1971 sovětská dopravní letadla Iljušin 62, ale nezdá se, že objedná další. Čínský tisk píše, že sovětská letadla nejsou dost bezpečná, a že nevyhovují ani po stránce ekonomické.

CO DIPLOMAT, TO ŠPION

Londýnský ústav pro studium mezinárodních konfliktů, s nímž spolupracují četní britští a zahraniční profesori politických věd a ekonomie, vydal zprávu o sovětské špiónážní aktivitě. Ve zprávě snesl důkazy o tom, že tři čtvrtiny sovětských diplomatů akreditovaných v západní Evropě provozuje výzvědnou činnost. Ve Francii je do špiónáže zapojeno nejméně sto sovětských diplomatických úředníků, v celé Evropě více než dva tisíce. Jedním z hlavních středisek sovětské špiónáže bylo sovětské velvyslanectví v Londýně. Z jeho zaměstnanců pracovalo 75% v roli špiónů. Počínali si tak neomaleně, že v září roku 1971 shledala britská vláda za nutno jich 105 z bezpečnostních důvodů ze země vykázat. Přibližně ve stejné době zasáhla proti sovětským výzvědačům také vláda belgická. Sovětsští špióni maskovaní jako diplomaté sbírají nejen tajné informace vojenského rázu, stále více se zaměřují též na hospodářskou a technologickou špiónáž.

Z NOUZE CTNOST

Ve východním Německu, jako v jediné socialistické zemi, vycházejí časopisy podobné americkému Playboyi. Je jich několik druhů a vycházejí v milionových nákladech. "Sex je pro naše lidi zdravý", objevuje jeden východoněmecký rudý časopis a dodává, že ovšem má na mysli pouze čistý sex. Jedině "takový dovede pracujícího člověka osvěžit." Co se myslí "čistým sexem" vysvětluje se také rozuměj tomu, kdo jak chceš: "Čistý sex je opak sexu západnímperialistického..." Citát je doslovný. Jinak se ve Východním Německu o sexu velmi otevřeně píše, v rubrikách čtenářů a "lékařských koutcích" nescházejí dotazy, rozbory, popisy a diskuse kolem tohoto objektu. V jednom časopise se šestnáctiletá dívka ptá, má-li svému chlapci dovolit více "nežli polibek". Redakce povzbudivě odpovídá: "ale ovšem, proč ne, sex je pro vás zdravý a váš gynekolog vám předepíše antikoncepční pilulky jako kdyby vám už bylo osmnáct..." To, že se východoněmecká vláda plete i do sexu, má svoje příčiny. Její stanovisko totiž je, že o čem se ví, to se dá líp kontrolovat.

V daném případě jde o to, že Východní Německo z ekonomických a jiných příčin nestojí příliš o bující populaci. Nejsou byty, není dost školek atd atd. Mimo to, stát je rád, že jakž takž užívá nynější obyvatelstvo. I doporučuje sex, ale rozdává antikoncepční pilulky. Jsou skoro zadarmo. Umělé potraty jsou úplně zdarma. Výsledky potratové politiky jsou pozoruhodné a staví Východní Německo snad na první místo na světě v té věci: loňského roku tam bylo plných šedesát procent všech těhotenství uměle přerušeno. Hitler se musí obracet v hrobě...

GUMOVÁ USTANOVENÍ

Ministerská rada Německé demokratické republiky vydala výnos, týkající se "činnosti publikačních orgánů jiných států a jejich korespondentů v Německé demokratické republice". Text tohoto nařízení obsahuje osm paragrafů a podle jeho znění jsou cizí, ve východním Německu akreditovaní novináři podrobeni administr. restriktivním ustanovením. Tak se jim ukládá, aby upustili při své činnosti od urážení či ostouzení Německé demokratické republiky, jejich státních orgánů či vedoucích osobností, a taktéž od urážení a ostouzení států, jež jsou spojenci Německé demokratické republiky. Dále se jim ukládá, aby referovali "pravdivě — věcně a korektně, a aby upustili od jakéhokoli zlovolného falšování skutečnosti". O tom, jak gumová jsou to ustanovení, není třeba ztrácet slov.

Nový Ladislav Mňačko

Zatím co moskevský rozhlas ve svém "přehledu tisku pro Československo" enehdy široce rozmazával článek časopisu Sovětskaja kultura, v němž se tvrdilo, že Ladislav Mňačko odchodem do exilu spáchal jako spisovatel sebevraždu, diváci západoněmecké televize sledovali premiéru dramatizace Mňačkova nového románu Příhoda. V německé televizi to bylo v průběhu jediného roku už třetí Mňačkovovo dílo. Tento autor se západoněmeckým a rakouským divákům představil s dokumentární hrou "Smrt ministra", volným zpracováním tragického případu Jana Masaryka, a dobrodružnou hrou "Maják", v němž rozpitval problém lidské osamělosti. A nedávno tedy viděli diváci západoněmecké televize jeho v exilu napsanou Příhodu v dramatické úpravě.

Na rozdíl od dvou předešlých televizních her románovou předlohu nezpracoval pro televizi sám autor, ale přední producent filmové společno-

sti Bavaria, Dr. Pigge. Scenárista, jehož, jak sám řekl, přiměla k televiznímu zpracování tajemná až mystická atmosféra Příhody, vytvořil napínavé psychodrama, které dobře režíroval Fritz Umgelter ve vynikajícím hereckém obsazení.

Mňačkův nový román vyšel německy v roce 1970. Autor se v něm vyrovnává se všeobecně lidským tématem, se strachem člověka o život. Hlavní postava románu, úspěšný a ve své kariéře bezohledný dr. Viktor Brandner, je šéfem velkého chemického koncernu. Dostane několik anonymních telefonátů, při nichž se mu nikdo nehlásí, pouze se někdo směje. V Dr. Brandnerovi vznikne podezření, že mu někdo usiluje o život. Strach ho natolik vyvede z duševní rovnováhy, že musí vyhledat psychiatra. Při rozhovoru s ním, v tzv.

"sebepitvě" vyjde najevo, že celá řada lidí by mohla mít důvod Dr. Brandnera nenávidět. Například podvedený přítel, odstraněný předchůdce na místě vedoucího podniku — který přišel o místo po mysteriózní trojnásobné vraždě, vlastní Brandnerova manželka a nakonec snad i sám psychiatr, bývalý Brandnerův spolužák. Šéf chemického koncernu hledá pomoc i u policie a začíná podezírat všechny své spolupracovníky. Rozchází se se ženou, nakonec přichází o místo, pokouší se uniknout na neobydlený ostrov a když se zdá, že objevil a při sebeobraně zneškodnil svého nepřítele, sám ztrácí život.

Film měl vynikající herecké obsazení. Scenárista se zhostil svého úkolu zdařile. Hra měla u diváků velký úspěch.

Uporadovavši se

Podle výpočtu pražských Hospodářských novin stráví řídící a správní pracovníci organizací výrobní i nevýrobní sféry v Československu na poradách a schůzích téměř 150 milionů hodin ročně. U ředitelů činí podíl porad na jejich celkové pracovní době celou čtvrtinu. V jednom generálním ředitelství propočítali, že jedna minuta ředitelské porady stojí přes 250 Kčs. Proschůzovaná doba v přepočtu na průměrný hodinový plat znamená asi 3 miliardy korun. Tyto náklady kalkulují podniky do cen svých výrobků a služeb.

S. A. CHERNOFF

lékař

223 SECOND AVENUE, N. Y. 6.
7-7818

Tel.: GRamercy 7-7697

Hours:

Daily 10 to 5:45 P. M.

Saturday 10 A. M. to 3 P. M.

Ťěžké chronické nemoci mužů a žen. • Krevní zkouška pro povolení sňatku • Nabíhlé žíly léčeny bez operace. • X-Ray a Fluoroskop.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

6% přinese 6.27%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na dva roky

5¼% přinese 6.00%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na jeden rok

5% přinese 5.20%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připsujeme též čtvrtletně.

•

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.

•

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

Představitel a reprezentant

Milan Schulz

Jazykový koutek pražského rozhlasu se onehdy zabýval pojmem, který se v česko-slovenském zpravodajství vyskytuje poměrně často. Přesněji řečeno: dvěma pojmy. Podle onoho výkladu je "reprezentant" obvykle sportovec, zastupující svou zemi v mezinárodní soutěži, zatímco "představitel" je veřejný činitel, který zastupuje stát, společenskou organizaci a podobně. Jazykový koutek doporučuje, aby se vždy uvádělo bližší určení, vyjadřující, kdo je zastupován. Neboť prý nepřirozeně zní formulace — "na čestnou tribunu zasedli představitelé"; je třeba doplnit "státní, straníční nebo naši".

Tento doplněk, který příslušný jazykovědec přidal ke svým vysvětlivkám, se na první pohled nezdá tak významný, jak ve skutečnosti je. Teprve bližší ohledání zvoleného pojmu nás přivede k podstatě věci. Představitel souvisí se slovesem "představovat" čili zastupovat. Znamená to, že z důvodů čistě praktických se určitých nutných aktů a příležitostí neúčastňuje celý kolektiv — což by v případě národů bylo věru možno těžko zajistit — ale kdosi, kdo k tomu byl určen. Jenomže takovýto, čistě jazykový rozbor si logicky vynucuje další zkoumání, tentokrát už po obsahu pojmu. A to nejen onoho základního, ale i těch, které z výkladu vyplývají. V našem případě například otázku, jak, kým a proč byl ten či onen "státní, stranický, náš" představitel určen, vybrán, pověřen; jakým právem zastupuje určitý okruh lidí — užší nebo širší — a,

jak se také říká v definici rozhlasového jazykového koutku — "vystupuje jako mluvčí jejich zájmů". Tady už pak ovšem skutečně nejde o záležitost linguistickou. Tady jde — podle oné známé propagandistické formulace — "o zrno".

I s "reprezentanty" jsou — jak známo, potíže. Nomínovat národní mužstvo není jen tak lehká záležitost. Nikde na světě. Ani tam, kde jde pouze o to rozpoznat — který hráč je v lepší formě a pro tu či onu příležitost vhodnější než kdosi druhý. Tím obtížnější je to tam, kde jsou ve hře ještě kádrové posudky a desítky dalších hledisek, včetně malicherných závistí a záští. Tam se klidně stane, že třeba nechytá ten právě nejlepší brankář jen proto, že měl jakési — veřejně zjevené — námitky proti nedostatečnému sortimentu masa v řeznictví.

O to obtížnější je výběr politické reprezentace neboli představitelů. Celkem lehké to má lid. Prostý občan nemusí v totalitním státě váhat, která politická skupina je mu bližší a který politik se mu zdá přijatelnější. Toto dilema je mu ušetřeno, protože — není pro něho volby. Nejvyšší představitelé jsou mu shůry přidělováni podle pravidel, která nemají nic společného se systémem vlády lidu neboli demokracie. Ačkoli — jak zjistil jazykový koutek — představitelé (třeba "naši") zastupují "naše" zájmy, nemáme "my" na jejich výběr pražádný vliv. Z této strany je tedy klid. Neznamená to ovšem, že by to sám představitel měl nějak zvlášť lehké. Především

se musí velice snažit, aby se — jako účastník ústředně-funkcionářské hry na škatulata, co se občas hýbají — do této hry vůbec dostal, aby se v ní udržel a aby v ní tak vynikl, že vůbec může být kandidátem na některý z vysokých úřadů. K tomu je zapotřebí, aby osvědčil věrnost těm, kteří jsou v oněch úřadech v době, kdy on teprve začíná: taková věrnost znamená zároveň být "trdně uvědomělý", to jest nepřipustit nic, co by funkcionářské třídě mohlo jakkoli škodit, být "proletářský internacionalista": to jest nešetřit v případě potřeby vlastního národa (neboť to by byl nacionalismus), ale zato v každém případě cenit nade vše zájmy velmocenského centra, jemuž nutno vyhovět vždy a za všech okolností. Jinak totiž centrum jednotlivým představitelům nebo i jejich celku poskytne — ať chtějí nebo nechtějí — takovou "bratrskou pomoc", že na ni už do smrti nezapomenou.

Jestliže kandidát na představitele lidu projde různými zkouškami, kterých je obvykle — na rozdíl od pohádek — víc než tři, není ještě nikde řečeno, že se do kýžené funkce skutečně dostane. Protože pak hraje velkou roli tolik rozmanitých činitelů — jednou lov na kance, kde se to domluví, jindy schůzka na nejvyšší úrovni, kde se to nedomluví — že se dopředu nedá předpovědět vůbec nic. Kuloary stranicko-kabinetní politiky východního typu jsou tak zvukotěsně odděleny od života, že často ani kandidát neví, že jde do tuhého. Když je konečně jasno, kdo je v tom kterém případě ten pravý, nastává nové kolo svrchu uvedených hry, v níž si představitel musí svou pozici neustále zajišťovat. A to neméně počtem cest než kolik jich potřeboval k předcházejícímu výstupu. Výhodu má pak v tom, že je — aspoň na nějaký čas — u moci. A moc — to je známo — chutná. Jak, to vyličil nejen známý slovenský prozaik, ale i celá řada jeho kolegů živých i — mnohdy dávno — zemřelých.

Prostý člověk ví, že o tento druh moci není ani co stát. Možná, že to podvědomě tuší i ti, co po ní touží. A tak se celkem správně rozhodli, že se žádného lidu ptát nebudou, a že tu nechutnou práci vykonají sami. Není to vlastně rozhodnutí vysoce morální? Nejde tu vlastně o světce, kteří se sebeobětují? Krátká úvaha vede k závěru, že nejde. Protože oni nakonec neobětují sebe. Oni obětují pouze ty, za jejichž představitelů se neoprávněně vydávají.

Tolik dodatkem k jedné lekci jazykového koutku pražského rozhlasu.

Zajímavosti ze světa

Široce se rozmáhající kasína na chorvatském pobřeží Jugoslávie jsou v převážné většině v rukou západních makléřů, kteří až dosud nebyli jugoslávskou vládou zdaněni. • Japonské a americké firmy budují společnou velkovýrobu dopravních tanků na tekutý plyn a olej. • John Scali, nový US vyslanec u Spojených národů, se v těchto dnech oženil s Denise St. Germain ve Washingtonu. Jeho manželka pracovala před svatbou pro CIA. • 250 cestujících na americké lodi, věsměs poutníků do "Svaté země", bylo zachráněno poté, co se loď začala potápět, libanonskými námořníky u bejrutského pobřeží. • President Nixon radí lidem s právníckým vzděláním, kteří teď odcházejí z jeho administrativy, aby si otevřeli právnícké kanceláře ve Washingtonu. Tam totiž je veškeré "advokátní pole" pokryto pouze demokraty. • Moskevská státní banka hodlá otevřít v New York svoji odbočku. Současně dvě přední americké banky jednájí v Moskvě o možnosti otevřít odbočky v SSSR. • Izraelské vyslanectví ve Washingtonu se podobá pevnosti od dob, co po světě řadí teroristé Černého září. Budova byla zevnitř "vyztužena" těžkými cementovými bloky. • V sekretariátu Henry Kissingera se množí žádosti zahraničních vyslanců o schůzky. Jak to jeden z nich vyjádřil: "Vlády mají zájem na bližším poznání muže, který provedl tolik těžké práce pro Nixona v Číně, Rusku a při vietnamské krizi." • V rámci kulturní výměny mezi USA a Čínskou lidovou republikou, odjede do Pekingu také Philadelphský Orchester. • Podle amerických odborníků chaos ve světovém peněžnictví bude vyjasněn nejpозději do tří měsíců. • Podle amerického způsobu a za americké pomoci buduje se v Japonsku celá síť potravinářských stánků, rychlojidel, automatů apod. • Spojené státy (prostřednictvím velkých soukromých firem) postaví v Polsku síť silnic a dálnic. Polsko počítá s americkou technologickou pomocí také při zlepšení své železniční sítě. • Také celá řada afrických států, které vznikly rozbitím kolonií, se obrací o technickou pomoc na Ameriku. Politicky se drží Ruska, či Rusko se drží jich, v technickém pokroku však spoléhají spíše na US. • Z celkové sumy 5 bilionů dolarů, které US poskytly od roku 1965 Jižnímu Vietnamu, šel jeden bilion na potraviny, 2 na spotřební zboží a zbývající dva biliony na uprchlíckou pomoc, zdravotnictví a veřejné služby. • Podle článku v Pravdě, při dnešní výměně stranických legitimací (neboli čistce ve straně), se poctiví komunisté nemusejí prý ničeho obávat. Legitimace nebudou vyměněny jen opilcům, korupčníkům a "nemakačenkům". Nervozita přesto panuje, ví se, že se chce strana zbavit také všech sebestmýlnějších kritiků režimu. • Mongolsko se hemží sovětskými vojenskými oddíly. Vzrůstá tam také množství ruské válečné výbroje. • "Spisovatelský cech Ameriky", oddělení televizních autorů, vstoupilo do stávk. Spisovatelé žádají větší honoráře za původní scripty a větší podíl na opakovaném předvádění svých show na TV. • Poslední dobou přestupují tisíce hinduistů v Indii na budhistickou víru. Příčinou je to, že buddhismus neuznává žádné kasty. Přestože kastovníctví bylo v dnešní Indii v roce 1955 postaveno mimo zákon, udržuje se stále mezi víc než 100 milióny Indů. • Americký ministr financí Schulz diskutoval v Moskvě, mimo jiné, také o taxách, které musí platit Židé, když se chtějí vystěhovat ze SSSR do Izraele. •

Třemi cestami můžeme dojít k moudrosti: první je cesta zkušenosti — to je cesta nejtěžší. Druhá je cesta napodobení — to je cesta nejlehčí. Třetí je cesta přemýšlení — to je cesta nejušlechtilejší.

KONFUCIUS

Autogramy pro Svobodu

Dva tisíce signatářů — hvězdy filmu, divadla, televise a výtvarnictví celého západního světa, mezi nimi Laurence Olivier, Paul Scofield, David Niven, Lauren Bacallová, Mia Farrow a jiní podepsalo v Londýně a sovětskému vyslanectví doručilo petici, týkající se jednoho z největších tanečníků dnešní doby. Je jím sovětský občan židovské rasy Valerij Panov, donedávna vedoucí sólista slavného leningradského Kirovova baletního divadla. Panov požádal loni sovětskou vládu o povolení se vystěhovat do Izraele, společně se svou nežidovskou manželkou, rovněž sólistkou Kirovova baletního divadla v Leningradě, Galinou Rogozinou. Sovětská vláda jeho žádost zamítla, a současně oba manželé byli vyhozeni nejen z divadla, ale také ze Svazu baletních umělců. Znamená to, že slavná dvojice nesmí nikde po celém Sovětském svazu profesionálně vystu-

povat. Jsou bez zaměstnání a nemohou ani opustit Rusko. Petice západních umělců vyjadřuje nad touto situací podiv a přimlouvá se za povolení, aby se Panov a Rogozina mohli vystěhovat z Ruska.

Stalin není mrtev

Tak to tvrdí ve svém zajímavém rozboru sovětské situace jeden význačný západoevropský znalec komunismu. Ve statí o pronásledování sovětských podzemních spisovatelů, novinářů a vydavatelů Samizdatu, doslova říká: "Za Stalinova života byli lidé, protestující proti režimu v Sovětském svazu, stříleni u zdi. Dnes jsou zavíráni do blázců. To je v mnoha případech horší než prostá smrt. Jaký teda učinila v SSSR pokrok cesta k humanitě? Pražádný, a v tomto smyslu tam Stalin žije dál . . ."

MNOHO ŠTĚSTÍ NAŠIM RODIČUM

Anně a Antonínu Filipi

PŘI JEJICH OSLAVĚ
PADESÁTÉHO VÝROČÍ ŠTASTNÉHO

MANŽELSTVÍ

PŘEJE

SYN PAVEL,

SNACHA ARLENE

A VNUK MARK FILIPÍ

Likvidátorská kulturní politika

Dvacet pět let po únorovém převratu z roku 1948 neexistuje ještě komunistická monografie o úloze kultury v této události. Je to tím podivnější, když si připomeneme, že komunističtí historikové zpracovali už kde jakou podrobnost z historie strany. V celkových historických přehledech únorových událostí před 25 lety se objevují jen povšechné a mlhavé téze o "slavné" roli kultury a o tom, že prý "mistři kultury šli s lidem". — Začalo to vlastně trapným tragickým omylem. Mladá generace básníků, malířů, filmařů a ostatních tvůrčích pracovníků si v prvních poválečných letech ztotožnila uměleckou avantgardu s komunistickou stranou. Lidé, kteří to věděli lépe, jako Karel Teige — mlčeli, nebo jako E. F. Burian psali proti svým zkušenostem v domněnku, že osobní zaangažovanost moderních umělců zabrání tomu, aby k nám byly přeneseny stalinské metody řízení kul-

tury. S pomocí přidělového hospodářství s papírem ustavilo ministerstvo informací tiskovou cenzuru vlastně už roku 1945. Zároveň však komunisté získali v čelo tiskového odboru ministerstva informací muže tak početného a svobodomyšlného, jakým byl básník František Halas. Jeho jméno a autorita se mladé generaci zdálo být zárukou, že česká kultura nepůjde stalinskou cestou. Halas se poctivě snažil, ale jeho pravomoc se rovnala nule. Umřel bez iluzí, když ho Štoll odkázal na smetiště dějin. Teige skončil na chodníku před domem, kde bydlel, když si pro něho přišla komunistická tajná policie.

To bylo už po stalinském únoru. Před touto událostí byl český komunistický tisk krajně zdrženlivý v referování o vývoji sovětské kultury, v níž se už schylovalo k ždanovovským čistkám v hudbě, literatuře a výtvarném umění. Místo toho sli-

bovali komunisté našim umělcům ničím neomezenou tvůrčí svobodu, hmotné zabezpečení a vysokou životní úroveň. Umělci přehlédli, že podobné sliby dostali zemědělci, dělníci, živnostníci a další vrstvy. Zdálo se, že je všechno v pořádku. Ministerstvo informací pořádalo zájezdy mladých umělců do Paříže, do Itálie, organizovalo výstavy moderního španělského a francouzského umění, na divadlech se hrál Sartre, česká kultura se seznamovala s vývojem světového umění, za nímž se pro válečná léta opozdila.

A přece už před únorem v komunistickém kulturně politickém soukolí občas zaskřípalo. Strana organizovala několik manifestů kulturních pracovníků. Mládež je podpisovala s nadšením, starší s rozpaky a s obavami. V několika případech si na ministerstvu informací napsali chybějící podpis sami. Našel se statečný muž, brněnský hudební kritik a historik — profesor Gracián Černušák, který se proti padělání svého podpisu veřejně ohradil a označil jako původce podvodu Zdeňka Nejedlého. Byla to jen epizoda. Jiní mlčeli, mašinerie se valila dál směrem k únoru. Nové a nové manifesty se objevovaly na prvních stranách novin.

Pak přišel únor a byla to právě kultura, v níž komunisté nejdříve přiznali barvu. Ještě nedozněl pochod milicionářů po pražské dlažbě a z české kultury byli samozvanými akčními výbory vyloučeni Jan Zahradníček, Jan Čep, Václav Černý, František Kovárna, Ferdinand Peřoutka a mnozí další. Po osobních čistkách začala neprodleně likvidace organizací. Postupně došlo k likvidaci nebo k podvázání činnosti Moravského kola spisovatelů, Syndikátu českých spisovatelů, Umělecké besedy a dalších samosprávných kulturních spolků. Místo nich se začaly připravovat stalinské kulturní svazy jako nástroje indoktrinace. Čistky v divadlech, na vysokých školách a jinde vedly k přechodnému ochromení celého kulturního provozu. Zároveň se schylovalo k velkému procesu z počátku padesátých let, mezi nimi byly dva proti spisovatelům. V jiném procesu byl odsouzen k smrti a popraven spisovatel Závist Kalanda. Brzy přišla na pořad také národní minulost. Symbolicky byl T. G. Masaryk, donedávna označovaný komunisty jako demokratický přítel dělníků, vyhlášen za nepřítele dělnické třídy. Aby se tato zvrácená logika dovršila, objevili se mezi lidmi, vyloučenými z národní kultury, také někteří dřívější podpisovatelé komunistických kulturních manifestů. Komunistický publicista a spisovatel André Simone byl později popraven. Postupně

Evropský zpravodaj

OPUSTIL ŽENU — NESMÍ HRÁT. — Mezi nejznámější a nejlepší hráče národního mužstva NDR v házené patřil 27 letý Karl Heinz Rost z Lipska. Nestartoval však ani na olympijských hrách v Mnichově, ani na dalších mezinárodních soutěžích. Teprve nedávno vyšel najevo důvod: protože opustil svou ženu, byl na rok vyřazen z účasti v reprezentačním celku.

ŠPIONÁŽNÍ CENTRA NA VYSLANECTVÍCH. — Ne méně než 48 z 91 členů sovětského vyslanectví v Kopenhagenu se zabývalo v loňském roce špiónáží. Toto oznámení přinesl dánský konservativní list "Berlingske Tidende", který navíc uvedl ještě další počty: v Norsku z 95 zaměstnanců vyslanectví se zabývá špiónáží 61 osob a ve Švédsku stejnou činností 44 ze 142 příslušníků.

6782 OBČANŮ NDR "PŘESÍDLILO". — Podle vydané statistiky v Německé spolkové republice podařilo se v loňském roce 6782 občanům NDR uprchnout přes hranice a usídlit se v NSR. Mezi nově obyvatele NSR patří ještě dalších 11.627 většinou starších osob, kterým bylo oficiálně povoleno vystěhování z NDR.

SOLŽENICYNŮ DALŠÍ STRADANI. — Tentokráte zdánlivě čistě privátního charakteru, ale... Před 16 měsíci zamít soud v Rjazani (180 km od Moskvy) jeho žádost o rozvod, proti kterému se především postavila i jeho žena, zřejmě na nátlak stranických orgánů a úřadů. Také jeho pokus o přestěhování se do Moskvy k Nataliji Dimitrijevně Světlovové, známé matematice, se kterou má dva syny (šestiměsíčního Ignatia a dvouletého Jermolaje), a se kterou se hodlá po vyřízení rozvodu oženit, se nepodařil. A tak i nadále musí Solženicyn žít osamocen v Rostropovu, 30 km od Moskvy.

se likvidovaly kulturní časopisy — včetně komunistických. Cenzura, dosud skrytá, se rozjela naplno. Nyní už nebylo třeba nic předstírat, nic slibovat. Česká kultura byla přeladěna na stalinskou vlnu. Historie se ovšem neopakuje, události po únoru 1948 však v nejednom připomínají to, co se stalo po srpnu 1968. Po obou datech nastala postupná likvidace kultur-

ní autonomie. Když jde do tuhého, strana zná jen likvidátorskou kulturní politiku. Čistky, likvidace, zákazy, kádrování, cenzura — to jsou metody, k nimž se uchyluje vždy, když její politika selhala. Únor 1948 a srpen 1968 — dvě data, kdy komunismus přestal dělat politiku — také kulturní politiku — a uchýlil se k tomu, čím je ve své podstatě.

Jaroslav Dresler

Příliš mnoho pěték

Na československých školách vypukla v posledních měsících akce, které se v tisku říká nepěkným souslovím — tažení proti propadání. Skutečnost — jak ji nedávno vyličil český ministr školství Havlín — je taková: V minulém školním roce neprospělo na základních devítiletkách 32.600 žáků. Bez úplného základního vzdělání odchází každoročně do života přes 30.000 chlapců a děvčát, kterým chybějí základní znalosti např. o elektřině, o organické chemii, biologii, mineralogii a podobně. Střední odborné školy opouští ročně pro neprospěch 3,5% studentů, gymnasia téměř 2% studentů, odborná učiliště

zhruba 13% učňů z celkového počtu. Ministr školství vidí příčiny této věci v nedokonalých učebnicích, v obsahu učiva, v kulturně-výchovných podmínkách v rodině, v nestejných předpokladech žáků, ale hlavně — v práci učitele. Kritizoval mechanické vyučování, kdy si učitel nevšímá individuality dětí, nemotivuje vztah k učení vůbec, nehodnotí kriticky důsledky své práce, nutí rodiče, aby laicky suplovali jeho povinnosti. První náměstek ministra to napsal ještě výrazněji: "První je probuzení zájmu dítěte, jeho aktivity a pozitivního vztahu ke škole a k učení... V podstatě jde o to, že škola je určena pro děti, a ne děti pro školu. Musí být tedy šita na míru, nesmí mít konfekční charakter a hlavně nesmí mít mnoho "zmetků". Zlatá slova!

Stačí ovšem jen malinko proměnit slovník tohoto výroku a ukáže se, kde je skutečně zakopaný pes. Čtème: "První je probuzení zájmu člověka, jeho aktivity a pozitivního vztahu ke společnosti a k práci... V podstatě jde o to, že společnost je určena pro lidi, a ne lidi pro společnost..." atd. atd. Škola je v tomto ohledu pouze odrazem celkových společenských poměrů. Děti jen odleskem nálad a životních projevů dospělých, ať už rodičů, sourozenců či sousedů. Všude kolem nich je apatie, vyvolaná totalitním režimem, který nedovoluje nikomu, aby rozvinul své osobité myšlení, své vlastní postoje k životu. Kde pak mají vzít nadšení pedagogové? A kde teprve jejich svěřenci? MS

Brežněv se přimlouvá

V hlavním městě Indonésie, v Djakartě, odsoudil soud člena ústředního výboru komunistické strany Mohameda Munira na smrt za účast v protistátním spiknutí, dirigovaném, jak známo z Moskvy. Komunisti usilovali o převrat v Indonézii před několika lety, za vlády presidenta Sukarna. Pouze díky skupině ostražitých důstojníků se podařilo puč odvrátit a v zbankrotované zemi zavést pořádek. Nyní se do situace podruhé zamíchal Brežněv: přimlouvá se osobním dopisem, aby jeho poslušný, byť neúspěšný žák Munir, nebyl poslán na smrt.

Expedice Cotopaxy

Skupina čs. odborníků podnikla loni expedici do oblasti nejvyšší činné sopky světa — Cotopaxy v Ecuadoru. Televize teď připravuje z činnosti této výpravy tři barevné filmy.

Chcete

Poznat krásy Československa?

Pozvat své příbuzné do USA?

POSLAT TUZEXOVÉ POUKAZY RÝCHLE

A SPOLEHLIVĚ? BEZSTAROSTNĚ CESTOVAT

PO USA I JINÝCH ČÁSTECH SVĚTA?

OBRAŤTE SE PRO BEZPLATNÉ SLUŽBY

A INFORMACE NA

Gutleber Travel Agency, Inc.

110-01 Jamaica Avenue

Richmond Hill, N. Y. 11418

Tel. 441-8700 (212)

KOMU ZAČ VDĚČIT

Před časem bylo možno v pražském rozhlase vyslechnout hlas dělníka z jednoho libereckého závodu. Odpovídal na otázku, proč má rád Sovětský svaz. Z těch asi dvaceti vět, které duněly obvyklými frázemi, se svou jednoduchostí a vnitřní pravdivostí vymykala pouze věta první. Zněla: "Na tuto otázku se tak nějak těžko odpovídá".

To je zjištění nepochybné a nezvratné. A je to zároveň asi ten nejněžnější způsob, jímž lze opsat pocity, které ve vztahu k takzvané první socialistické velmoci vznikají v naprosté většině obyvatel Československa. Tito obyvatelé ovšem své názory obvykle tak něžně neformulují, i když to ve veřejných sdělovacích prostředcích není slyšet. Tyto hlásné trouby mají totiž — a to vždycky a v každém totalitním státě — jinou, jednu a přesně stanovenou funkci. Být zároveň stálým důkazem neurotické nejistoty diktátorského režimu, který potřebuje neustále sám sebe přesvědčovat o své jedinečnosti a síle, a zároveň barometrem stupně této nejistoty, seismografem — který naznačuje, co se děje kdesi uvnitř pečlivě utajované skutečnosti.

Jedním z nejnázornějších příkladů funkce totalitní propagandy byla rozsáhlá akce k 50. výročí založení sovětského státu — kam spadala i zmíněná anketa. Ta akce sledovala několik cílů a tematicky se rozbíhala do mnoha směrů. Ale měla jeden — řeklo by se — "leitmotiv": Měla znovu a znovu do myslí adresátů zafixovat před-

stavu, že nebýt obrovité východní říše sovětů, nebylo by ani lidského pokroku, nebylo by zlepšené životní úrovně, nebylo by míru, neb všechno kladné a lidstvu prospěšné, co bylo od roku (dejme tomu) 1920 podniknuto, vzešlo od Moskvy a jí — a pouze ji — je nutno to přičíst k dobru. Opět a opět měl být vyvolán dojem, že počátkem dvacátého století byl svět na samém pokraji zániku, až byla založena sovětská diktatura a svět byl zachráněn, ba nejen to, dostalo se mu právě z titulu bolševického převratu nových, dosud nebylých možností.

Lidé, strážlivě uvažující, vědí už od tehdy — a vědí to stále jasněji — že pokrok na této zemi nepochází (a nikdy nepocházel) od usurpované moci, ať už o svých zásluhách hovořila kdykoli jakkoli hlasitě. Lidé vědí, že pokrok závisí na přirozeném vývoji lidské aktivity, kterou lze tu urychlit, tu zbrzdít, ale nikoli nehistoricky předběhnout, ani natrvalo zastavit. Všechny tyto možnosti by bylo možno v dosud uplynulých dějinách několikrát konkrétně popsat. Zůstaňme jen u toho, že zjistíme to nejjednodušší: přirozenost vývoje na zeměkouli se depozit nejčastěji snažily zvrátit právě totalitní systémy, které spontánnost jako lidskou vlastnost pokládají — právem — pro sebe za velice nebezpečnou. Právě totalitní režimy, založené na rozkvetu omezené byrokratické vrstvy a na potlačení lidové iniciativy, se rozvoje a pokroku obávají, neboť pokrok přináší — chtě nechtě — podněty pro

přemýšlení, impulsy pro další činnost práci. A to je nebezpečné. Proto — jak dobře známo — rozvíjí socialistická velmoc vysoce moderní průmyslové obory (rakety, elektroniku, počítačové stroje) zcela tajně a odděleně od běžného společenského života. Jen aby jejich (pro zbrojní průmysl ovšem nezbytný) pokrok nezasáhl odvětví "mírová" a odtud se jako způsob myšlení, zásadně odporující konservatismu, nerozšířil do společnosti vůbec. To by bylo — a to diktatury dávno dobře vědí — pro ně nebezpečí výsostné.

Proto se musí zůstat u oněch primitivních tezí, podle nichž například — jak řekl zpočátku citovaný liberecký dělník — prostý člověk vděčí za své vzdělání Sovětskému svazu. A stejné mu vděčí za nový sporák, za to, že je zas jednou žebírko — a ne jen bůček, za to, že mají děti ve škole teplo a večer že svítí u stropu žárovka. Zní to v takovém výpočtu až komicky. Ale propaganda je přesně na tomto systému založena a bezostyšně pokračuje v jeho realizaci.

Má k tomu ovšem ještě jeden — pro ni už smutnější — důvod. Posledních padesát let totiž dokázalo, že společenský systém, nastolený ve východní Evropě, není efektivní alternativou systému dosavadního. Onen takzvaný "nový" systém totiž dokázal zajistit (a to ještě ne v míře obecné) právě jen ony základní potřeby, bez kterých už vlastně dnes člověk ani nemůže žít; a naopak zničit leckteré vymoženosti, které — byť třeba nedokonalé — už v lidském povědomí trvaly. A systém dosavadní — naopak — poučiv se z nedostatků své dosavadní strnulosti, našel několik cest, jak pokračovat v pokroku materiálním i duchovním, i když se ani jemu zdaleka nepodařilo vyřešit všechno a k obecné spokojenosti. Oba systémy běží už po půl století vedle sebe. Ten "nový" měl už ten "starý" asi dvacetkrát dohnat a předejít, jak sám vyhlášoval. Zatím se stalo, že vyhrává — aniž to vyhlášoval — ten "starý", a že velice usilovně pracuje na tom, aby se tohoto (dnes už vlastně nepřipadného) převlastku zbavil. Jak? Především tím, že se stále více dostává do popředí společenského zájmu člověk nikoli jako abstraktní, ale jako zcela konkrétní pojem. A to je správná cesta: neboť — jestli někomu na tomto světě vděčíme za pokrok, za rozvoj života, pak to není žádná velmoc (a už v žádném případě ta novoimperialistická), ale jen a jen člověk. Každý jednotlivě i všichni dohromady. A tenhle fakt nezmění žádná násilnická propaganda, kdyby se třeba i umluvila.

Ze života okupantů . . .

Oficiálně je v Československu sedmdesát tisíc příslušníků okupační sovětské armády. Avšak podle odhadu západních odborníků je jich tam ve skutečnosti 85.000, a extrémní odhad udává dokonce 170.000 vojáků. Okupační vojsko je v ČSSR rozděleno do padesáti posádek. Nejvyšší velitelství je v Milovicích. Tam žije na 10.000 vysokých sovětských důstojníků se svými rodinami, jejichž počet čítá asi 2.000 lidí. Ruské sídliště je kousek za Milovicemi, mají tam moderní domy, klub, kulturní středisko, a vede tam z milovického nádraží železniční spojka. Výstavba pouhých kasárenských objektů pro Rudou armádu, s nádvořím, věčným ohněm a podobnými bombastickými nesmysly — stála československou republiku rovně tři milióny korun. Architektem kasáren byl moskevský vojenský stavitel, plukovník Konstantin Ledědév.

Důležité posádky jsou v Praze, Bratislavě a ve všech krajských městech. Nejvíce je vojensky obsazeno východočeské pohraničí, mnohem silnější nežli západní Čechy. Odpověď na tento paradox je jasná. Sovětský svaz prostě nevěří svému východoněmeckému spojenci, přes jeho neustálé horlivé ujišťování o věrnosti komunismu a halasném křiku o západoněmeckých revanšistech. I tady se projevuje realita: na západoněmecký revanšismus už snad dnes věří pouze neinformovaný sovětský lid.

Nikoli však jeho vláda a jeho generalita. Velká posádka je také v Mladé Boleslavi. Převyšuje skoro o polovinu počet obyvatel, jichž je 30.000. Vojensky obsazeny jsou také Nymburk, Kladno, Mýto a Příbram. Tam je také hlavní sídlo blíže neurčené skupiny "expertů".

Výzbroj sovětských vojsk v Československu je prvotřídní a ta nejmodernější. Nescházejí dalekonosné rakety a konají se s nimi velmi častá cvičení. Tanků a letadel MIG je tu na tisíce. Rudoarmějci jsou podřízeni velmi přísné disciplíně. Mají zakázán veškerý alkohol, dokonce i pivo. Kuřiva fasují dost — 400 cigaret měsíčně. Vycházky existují pouze společné, vojákům se nedovoluje individuální přátelství s československými občany. Finančně jsou na tom víc než bídno: měsíční žold řadového vojáka je 31 korun, poddůstojníci berou 53 korun. Život v kasárnách je neveselý.

Občas kulturně-politický program, nebo čtení knih, kterých sem z Moskvy chodí celé vagóny. Ovšem jen politická literatura. Na nástěnkách jsou vyobrazení příslušníků různých západních armád a pod tím nápisy: Tvůj nepřítel . . . Zato se v kasárnách hodně zpívá. Zvláště jedna píseň se často otevíranými okny nese do českých a slovenských prostor. Končí dojemně a nepotřebuje komentáře: "Češi a Slováci nás s láskou vzpomenu zas, my, Ruda armáda jsme přišli v právy čas . . ."

Československé dálnice

Dobrá silnice, tak, jak ji už dlouho znají technicky pokročilé země, je v Československu stále ještě tak vzdálený pojem jako pražské metro. Co se o těchto nezbytných součástech společenského pokroku už za minulých padesát let napsalo! A přece se teprve teď objevují například tyto dva projekty v trochu reálném světle. První trasa pražského metra (z Florence na Kačerov) má být uvedena do provozu v létě 1974. A i s dálnicí se konečně situace pohnula. Jsou siice hotové jen dva krátké úseky: jeden u Prahy, druhý u Bratislavy.

Celková délka plánované dálniční sítě v Československu je 1777 kilometrů, z toho v českých zemích 1159 km, na Slovensku 618 km. Náklady na výstavbu budou — podle dnešních propočtů — činit 78 a půl miliardy korun. Náklady na 1 km v Čechách a na Moravě — 35,4 milionu; na Slovensku 60,5 milionu korun.

Rozdíl je dán složitostí terénu a tím větším počtem mostů a tunelů. Za nejdůležitější

ší úsek se pokládá trasa Praha — Brno — Bratislava (jak už magistrálu plánoval např. Bat'a), která má být dokončena do r. 1980. Významná je pak spojka na Ústí nad Labem, která propojí východní Německo, Československo a Maďarsko. Přičemž tu v neposlední řadě stojí potřeby vojensko — strategické. Na Slovensku bude mít ještě přednost úsek Bratislava — Trenčín — Poprad, čímž vznikne dálniční spojení do Vysokých Tater. Počítá se dále s napojením Československa na Západní Německo (trasou plzeňskou), na Polsko (jednak přes severovýchodní Čechy, jednak přes Ostravu) a na Sovětský svaz (přes Michalovce). Dokončením této sítě, s níž se nepočítá před rokem 1990, se usnadní automobilové spojení severní a jižní Evropy. Dekončovací termíny jsou ovšem dost ve hvězdách. Už teď si stavbaři stěžují na nedostatek výkonných vozidel a strojů pro skalní práce. Ani čs. kame-noprůmysl zatím nestačí požadovanému tempu.

SPORT

V mezinárodním fotbalovém utkání hráčů do 23 let prohráli čs. reprezentanti s mužstvem Anglie 0:1. Zápas byl hran v Birminghamu před 25.000 diváky.

Tuto středu (po naší uzavěrci) sehrají dva čs. kluby odvetné čtvrtfinálové utkání ve vrcholných evropských soutěžích ve fotbalu. Sparta Praha se pokusí překonat v domácím prostředí jednohrankový náskok západoněmeckého klubu Schalke 04. Nesnadnější úlohu mají fotbalisté trnavského Spartaku, kteří hrají na horké půdě v Anglii s Derby County v soutěži o pohár evropských mistrů. Stačí jim na postup nerozhodný výsledek.

V prvé polovině dubna budou čs. hokejisté obhajovat v

Moskvě titul mistrů světa. Jsou nominováni tito hráči: Holeček, Crha, Sakáč, Pospíšil, Machač, Kužela, Bubla, Vohralík, Martinec, J. Novák, Šťastný, J. Klapáček, bratři Holíkoví, Kochta, Farda, Nedomanský, Paleček, Hlinka a Eberman.

Čtyři nejlepší československé hokejové kluby — Pardubice, Dukla Jihlava, Slovan Bratislava a Kladno — budou bojovat o titul mistra ČSSR. Soutěž započne po světovém hokejovém mistrovství 21. dubna. V příštím ročníku bude I. hokejová liga rozšířena na 12 mužstev.

O třech nových účastnících rozhodnou kvalifikační zápasy, kterých se zúčastní vítězové 4 skupin II. ligy a Č. Budějovice, které se v tomto roce umístily na posledním 10. místě. V 1. kole kvalifikace podlehlo Milevsko Vítkovicím 2:7 a Zvoleň prohrála v Chomutově 9:1.

—pza—

Film o Jánošíkovi

V Praze na Barrandově natáčí štáb polských filmových pracovníků barevný film o Jánošíkovi. Režisérem filmu je Jerzy Pasendorfer.

AMERIKO, AMERIKO...

CO NOVÉHO V ŽENSKÉM HNUTÍ...?

Rovnoprávnost československé ženy se — vyjádřeno zhuštěně — projevuje zejména tím, že, jakmile se vdá, smí vykonávat dvě povolání: svoje původní, bez něhož by se neobešla, neboť manžel by ji neuživil a nové, mnohem obtížnější, to jest hospodyňské. Československá rovnoprávná žena trpí neustálým nedostatkem času — zboží, peněz, bytového zařízení a bytového prostoru. Její život je kolotoč, z něhož jediným chvilkovým únikem — ostatně pouze psychickým — je pláč, hubování anebo společné postýskání s několika přítelkyněmi. Na nějaký hromadný, dokonce snad organizovaný protest proti tvrdosti ženského života není pomysleno. Nedovolí to nejen čas, nedovolí to hlavně režim.

Tady v Americe se protestuje napořád a protestuje kdekoliv. Proč ne? Spojené státy jsou svobodnou zemí a protest — třeba hromadný — je jen jeden ze způsobů jak vyjádřit svůj názor nebo požadavek. Také ženy se daly do protestování. Momentálně zde prožíváme novou vlnu v ženském hnutí, přesnější vlny dvě, sledující stejný účel naprosto opačnými cestami. Ten účel je jasný: větší rovnoprávnost, stejný plat za stejnou práci, víc školek a jeslí, větší svoboda rozhodování. První vlna — ryze feministická, chce cíle dosáhnout totalní válkou proti mužům. Vypověděla boj sexu, jakožto "tyranskému nástroji", jímž muži ovládají ženské pohlaví. Její způsoby jsou drsné a mnoho žen právě jím odpuzuje. Členky tohoto hnutí "Osvobození ženy" se učí jiu-jitsu, pořádají křiklavé veřejné demonstrace, kde spalují jemné ženské prádlo a podprsenky a oblékají pytlavé šaty, které naprosto nezdurazňují nic z tvaru ženského těla. Demonstrují proti veškeré kosmetice, proti úpravě vlasů, umělým řasám, proti parukám. Pokusily se dokonce dostat svoji repre-

zentantku na celoamerickou soutěž o královnu krásy Miss America, která, kdyby se byla dostala do finále, měla učinit na tomto symbolickém svátku ženství antisexuální a protimužské prohlášení. Členky tohoto hnutí, které je staré tři roky, a soustředěny na deset tisíc amerických žen, prohlašují samy sebe za rasistky ve vztahu k mužům a jedna z předních představitelk, dcera největšího newyorského bankéře, prohlásila oheďdy, že "láska ženy k muži se rovná kontrarevoluci."

Hnutí "Osvobození ženy" vzniklo na universitách mezi politicky radikálními neprovdanými anebo rozvedenými vysokoškolačkami. Nyní se k němu přidávají dělnice, studentky gymnasií a v malém měřítku ženy z domácností, nespokojené s manželstvím anebo s manželem. Na kontě tohoto hnutí je už několik úspěchů: stevardky dnes mohou pracovat i po dosažení věku čtyřicet let, ženy mohou dělat jockeye i požárníky, otvírají se jim povolání, která byla donedávna doménou mužů. Avšak zvláštní je, že daleko víc než těchto úspěchů si členky hnutí cení svůj antimužský a antisexuální boj. Opačná vlna se vzedmula tiše a nenápadně nedávno, a jemně, ale neustále se zvětšuje. Je to takzvaná Liga Kočiček, (Pussycat League), liga skutečného ženství. Vznikla v intelektuálních ženských kruzích jako přímá reakce na drsné způsoby feministek. Základní myšlenka Ligy Kočiček je asi tato: jsme také pro naprosté zrovnoprávnění žen. Jenže, na rozdíl od feministek, nemáme muže v nenávisti, naopak se domníváme, že život bez mužů by byl nudný a neúplný. Říkáme si Kočičky, protože jsme jako kočky, domácí, inteligentní, moudré, citlivé a lojální. Nechceme, aby žena byla ušlápnutou putičkou a mužovou hříčkou. Liga Kočiček bojuje za žen-

ská práva trpělivým přesvědčováním mužů, její zbraní je mírnost a logika, nikoli zuřivost a vyhrožování. "Nemyslíme si", říká jedna z představitelk Ligy, "že ztratíme něco ze své ženské důstojnosti, přišijeme-li mužovi knoflík, nebo vypereme a vyžehlíme jeho pyžama..."

Jestliže se budeme k mužům chovat jako k mužům, budou se oni k nám chovat jako k ženám. A to není na škodu. Proč bychom si nenechaly podržet kabát nebo dveře, zapálit cigaretu, přinést růže? Muži existují, je třeba s nimi počítat. Proč tedy nemít ve vztahu k nim konstruktivní optimismus...? Když v Albany, hlavním městě státu New York, zasedala legislativní komise pro řešení otázek umělých potratů, přijela tam skupina představitelk Kočičí ligy. V hotelu, kde se konalo jednání, zřídily Kočičky zdarma službu mužům, přišivaly knoflíky, podávaly domácí zákusky, a přitom trpělivě přesvědčovaly pány od státu a práva o tom, jak je nutné, aby umělé potraty konečně byly povoleny. Uspěly... Jak to vyjádřila jedna z účastnic: "Přesvědčily jsme se, že chutný sendvič a trocha odpočinku v měkkém křesle udělá muže daleko povolnějším a ochotnějším naslouchat ženským problémům, nežli ženský křik a bouchání do stolu..."

Americké ženy jdou tedy po dvou extrémních cestách ke stejnému cíli. "Osvobození žen" roste, ale roste také Liga Kočiček. Jde teď jen o to, který směr zvítězí: rebelující ženské násilí, feminismus, anebo umírněná cesta rozumu a ochoty k dohodě.

j. h.

Krajanský oznamovatel

Navštívte-li Švýcarsko, zastavte se v hotelu BELLEVUE,

Wollerau 25 km od Curychu směrem na Chur — s výhledem na curyšské jezero a vrcholky Alp. K návštěvě restaurace, dancingu, baru a hotelu zve

rodina Vojáčková, (tel. 01-76 02 33).

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 052-32 53 03

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

GALERIE AKTUELL

s kvalitními originály, kresbami, grafikou a vzácnými rytinami starých mistrů má sídlo v Göteborgu, Švédsko, majitel JOSEF KAPLAN, tel. 27 79 84 (Organisování výstav po celé Evropě).

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

Garage Jana Hofmann,

6908 HEDINGEN, AFFOLTERNSTRASSE 12. — Tel: 01/99 63 23: nová auta všech značek • odtahová služba • nízká hodinová sazba pro opravy pneumatik se slevou.

Architekt Jan Dratva Dipl. Ing.

otevřel po obdržení švýcarské licence projekční atelier. Zajistí: architektonické studie, kompletní projektovou dokumentaci, stavební povolení, financování a provedení staveb. Adresa: Doluschihalde 45, 8055 Zürich, tel.: 01/35 10 48.

České řeznictví a uzenářství ve Švýcarsku

Debrečinku, turistický, šunkový a šumavský salám, moravské a špišské klobásky, špekáčky, "utopence", jaternice, jelítka, tlačenkou játrovou, českou, ostrou s česnekem a superostrou s paprikou, pražskou šunku, maso všeho druhu a mnoho dalšího řeznického zboží dodá

VÁCLAV ČERNÝ, Sonnenbergstrasse 13, 5400 Ennetbaden, tel. 056-65 731.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

CITY TOURS vám nabízí:

VELIKONOCE 19. 4.—23. 4. Barcelona, autokar 295.00 Fr.

22. 4. — 29. 4. Kanár. Ostrovy let. 630.00 Fr.

15. 4.—23. 4. Nairobi let. 990.00 Fr.

KRÁTKÉ LETY DO:

Istanbul 8. 6. — 12. 6. (5 dnů od Fr. 298.00)

Athén 31. 5. — 4. 6. (5 dnů)

Londýn 3. 5. — 7. 5. (5 dnů)

SPOLEČNÉ DOVOLENÉ DO:

Skandinávie 1. — 12. 8. (od Fr. 980.00)

Rhodos 14. — 27. 7. (od Fr. 615.00)

Svaté země 23. 6. — 8. 7. (od Fr. 660.00)

Zástupce CITY TOURS p. O Švabenský, Infangweg 1, 8610 Ulster, tel. 01/87 08 53 — v sobotu dopol. v Shop Ville (podchod u hlavního nádraží) tel. 01/27 12 31 vám dá veškeré informace, české programy atd.

ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY V AMERICE, NEJSTARŠÍ BRATRSKÁ PODPŮRNÁ JEDNOTA VE SPOJENÝCH STÁTECH, ZVE VŠECHNY KRAJANY A JEJICH PŘÁTELE, ABY VSTOUPILI DO JEJICH ŘAD A TÍM ZABEZPEČILI BUDOUCNOST SVÝCH DRAHÝCH.

Č. S. A. POSKYTUJE SVÝM ČLENŮM NÁSLEDUJÍCÍ VÝHODNÁ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ:

- Doživotní
- Doživotní zaplacené ve stáří 60 let
- Doživotní zaplacené ve stáří 65 let
- 9 plánů nadačního pojištění
- Retirement Plan
- Mortgage Redemption Plan
- Family Income Plan
- Prefer i Risk, Whole Life
- Estate Security Plan
- Urazové pojištění
- Dvojnásobné pojištění — zproštění poplatků nižší poplatky za pojištění pro ženy

PODROBNÉ INFORMACE OCHOTNĚ SDĚLÍ

Rudolf Pešek, 145 87 7th Ave. Whitestone, Frank Vozeh, 18 John St. L. I. N. Y. 11357, (212) IN 1-0832 Little Ferry, N. J. 07643, (201) 641-9016 anebo

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA

2138 So. 61st Court Cicero, Ill. 60650

OD ROKU 1854 CHRÁNÍ VAŠE RODINY